

Bándoli Katalin

Zene a magasban – Tágas, légies térben a megújult FSZEK Zenei Gyűjtemény

2021. október 1-jén ünnepélyes keretek közt avatták fel a megújult Zenei Gyűjteményt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) Központi Könyvtára nyolcadik emeletén. A közel hat évtizede működő zenei könyvtár a kodályi gondolat – „Legyen a zene mindenkié!” – jegyében kezdettől fogva nyitva áll a zenetanulók és -oktatók, zeneművészek, kutatók és a zene iránt érdeklődő nagyközönség előtt, alkalmazkodva a különböző látogatói csoportok igényeihez, a technikai és technológiai változásokhoz, valamint a szakmai trendekhez.

Mérföldkövek

A Zenei Gyűjtemény 1964-es, Fehérháj utcai megnyitását követően rövid időn belül a főváros ismert és elismert zenei intézménye lett a szakszerűen kialakított állományának köszönhetően, és ezzel beteljesült *Kodály Zoltán* jókívánsága, amely a gyűjtemény emlékkönyvében olvasható: „A zenei könyvtár megnyitását örömmel üdvözlöm. Kívánom, legyen olvasója is annyi, hogy mihamar szűknek bizonyuljon.”

A komoly helyhiánnyal küszködő, ugyanakkor jelentős olvasótáborral rendelkező gyűjtemény 1998-ban költözhetett be az Ötpacsirta utcában található Pálffy-palota két szintjére, ahol lehetőség nyílt a korábbiakhoz képest lényegesen nagyobb alapterületen elhelyezni az állományt, továbbá megújítani a szolgáltatásokat a kor követelményeinek megfelelően. A földszinti nagyterem remek akusztikai adottságai lehetővé tették, hogy idővel koncertek, ismeretterjesztő előadások kedvelt helyszínévé váljon a Zenei Gyűjtemény.

2021. október 1-jén újabb mérföldkőhöz érkezett az FSZEK zenei részlege, miután a teljes zenei állomány és a szolgáltatások integrálódtak a Központi Könyvtár épületébe és rendszerébe.



A könyvtár központi épületének megújult tetőtere ad otthont a Zenei Gyűjtemény számára

Tér

A gyűjtemény beköltöztetését megelőzte a nyolcadik szinten dolgozó munkatársak elhelyezése a számukra kialakított új irodákban. Így már megkezdődhetett az épület tetőterében található teljes szint műszaki felújítása, ezt követően pedig egy harmonikus könyvtári tér kialakítása, amely lehetővé tette az alábbiakat:

- A praktikum és a hely kedvező tulajdonságai együtt érvényesülhetnek.
- Az egybefüggő terekben egymástól vizuálisan is és rendeltetésében is eltérő zónák kerültek kialakításra.
- A kották, a zenei szakirodalom és a hangfelvételek egy térben, jól áttekinthető rendszerben helyezkednek el.
- A jól szervezett terekben hatékony kapcsolat alakulhat ki a felhasználók és a szolgáltatások között.
- A fenti célok érdekében – figyelembe véve a terem adottságait – tágas, világos, légies és a különböző funkcióknak helyet adó egységeket alakítottunk ki, mindenütt a letisztult formák dominálnak.
- A korábbihoz képest nagyobb alapterület lehetővé tette, hogy alacsony polcokon helyezzünk el több mint harmincezer könyvet, emellett még húszezer audiovizuális dokumentum és közel tízezer kotta került szabadpolcra. Az egyes állományrészek tematikus csoportjai könnyen átláthatók és kényelmesen hozzáférhetők. A polcok között két-két fő számára kényelmes olvasói és tanulóhelyeket alakítottunk ki.

- A fogadótér – ide érkezik meg az olvasó – a találkozások helye, a kényelmes, színes fotelekben beszélgethetnek egymással a barátok, ismerősök, tanárok és tanítványok.
- A fogadótérrel szemben, de távolabb helyeztük el a kölcsönzőpultot, ahol a szaktájékoztató és a kölcsönzés folyik.
- A gyermeksarokban a korosztályi sajátosságoknak megfelelő zenei témájú gyermekkönyveket, mesekönyveket, dalgyűjteményeket kínálunk kicsiknek és nagyoknak, ezzel is segíteni kívánjuk az időben elkezdett zenei nevelést. A színes puffokkal és puha szőnyeggel berendezett gyereksarok barátságos, kellemes hangulata nemcsak a családok számára vonzó, hanem a könyvtárba járó egyetemisták is szívesen tanulnak a szőnyegen ülve.



- A Music Space-nek nevezett olvasói tér az elmélyült munka, az alkotás helye. A korábbiaktól eltérően az itt kialakított kutatóhelyeken már nemcsak zenehallgatásra (hanglemez, CD, magnókazetta), filmnézésre (DVD), adatbázisokban való keresésre van lehetőség, hanem nyílt forráskódú kottaszerkesztő (MuseScore), videóvágó (Kdenlive), hangszerkesztő (Audacity), valamint kép- és szövegszerkesztő szoftverek (Scribus, Inkscape) használatára is. A férőhelyek száma korlátozott, emiatt szükségessé vált az online helyfoglalás.
- A közösségi tér egyaránt alkalmas önálló és csoportos, projektalapú tanulásra. Technikailag jól felszerelt, berendezése rugalmasan változtatható az aktuális igényeknek megfelelően, ennek köszönhetően interaktív zenei foglalkozá-

sok, zenés beszélgetések, filmklubok, könyvtárismeretei órák is lebonyolíthatók itt.

- A nagy belmagasságnak köszönhetően kiállítótér is létrejöhetett, ami lehetőséget nyújt képzőművészeti kiállítások (belógatott installációk) megrendezésére, valamint vitrinek is rendelkezésünkre állnak, hogy bemutassuk a Zenei Gyűjtemény különlegességeit.

Gyűjtemény és szolgáltatások

A Zenei Gyűjtemény nyomtatott és elektronikus dokumentumokkal támogatja az oktatást és a kutatást, az előadóművészetet és az ismeretterjesztést. Állományát az elmúlt évtizedekben folyamatosan bővítettük a felhasználói igényeknek megfelelően. Időbeli, térbeli és műfaji korlátok nélkül gyűjtünk és hozzáférhetővé teszünk zenei könyveket, kottákat, hanghordozókat, adatbázisokat, és egyéb zenei témájú elektronikus dokumentumokat. A klasszikus zenei kiadványok mellett a gyűjteményben elérhető jelentős számú dzsessz, blues, népzene, könnyűzene, filmzene, musical, operett, világzene témájú dokumentum is. A gyűjtemény kottatárában hozzáférhető kritikai kiadások, hangszeriskolák, technikai gyakorlatok, előadási darabok, kamarazenei művek, vokális művek és zenekari darabok.

A Zenei Gyűjtemény két jelentős hagyatékot gondoz: Dienes Gedeon tánc-történész, mozdulatművész ritka könyvekből álló tánc-történeti könyvtárát és Gonda János zongoraművész, zeneszerző, zenetörténész audiovizuális dokumentumokból, kéziratokból, könyvekből álló dzsessztörténeti gyűjteményét.

Az állomány elhelyezésénél fontos cél volt, hogy a Központi Könyvtár RFID-alapú kölcsönzési rendszeréhez illeszkedve a felhasználók igény szerint élhessenek az önkiszolgáló kölcsönzés lehetőségével.

Szaktájékoztatásunk személyes és online formában változatlanul működik. Információs szolgáltatásunkat a hagyományos és elektronikus dokumentumok használata mellett saját tartalmak előállításával is kiegészítjük, mint például: ismeretterjesztő előadások szervezése, rögzítése, közzététele a YouTube-csatornánkon; egy-egy témához kapcsolódóan interjú készítése, YouTube-os lejátszási listák összeállítása adott témakör feldolgozásához, Musicators digitális zenei oktató platformon interaktív feladatok létrehozása.

A Zenei Gyűjtemény új helyszínének tervezésekor lehetőségünk volt megfelelő helyet kialakítani a Music Space, azaz egy zenei témájú makerspace számára, ahol különböző eszközöket és technológiákat tudunk elérhetővé tenni és megismertetni a felhasználókkal, mégpedig azért, hogy támogassuk őket kreatív tartalmak létrehozásában. A szoftverek használatának megtanulásához személyre szabott támogatást nyújtunk. Ehhez telefonon vagy e-mailben időpontot egyeztetünk a felhasználóval, valamint igyekszünk már előre vele együtt közösen meg-

fogalmazni a feladatot, melyet meg kell majd oldanunk. Ennek köszönhetően a könyvtáros hatékonyabban tud felkészülni a személyes találkozóra. Mindemellett YouTube-csatornánkon lejátszási listákat állítunk össze a szoftverekhez kapcsolódó oktatóvideókból.



Music Space

A zenei tudás közvetítése mellett igyekszünk az élményszerzést és a közösségfejlesztést is támogatni, ezért kiemelt szerepe van a szolgáltatásaink között koncertek, előadások, beszélgetések, könyvtár-pedagógiai órák szervezésének.

Október elseje után hamarosan benépesült a nyolcadik szint. Felfedezték a korszerű, modern teret a Központi Könyvtárban tanuló egyetemisták, és fokozatosan tértek vissza a zene iránt érdeklődő vagy zenével foglalkozó olvasók is. Látogatóink egyaránt szívesen veszik igénybe az új és a régi szolgáltatásainkat, és nagy örömmel tapasztalják meg, hogy minden dokumentum egy helyen érhető el, sőt a közel negyvenezer kottát tartalmazó raktárunkból is már rövid időn belül megkaphatják a kért műveket. Folyamatosan figyeljük a visszajelzéseket, melyek eddig kizárólag szóban érkeztek, de ettől függetlenül rögzítettük őket írásban, majd megvizsgáljuk a megoldási lehetőségeket. Ezekkel összhangban elvégezzük a szükséges finomhangolásokat annak érdekében, hogy szolgáltatásaink hatékonyan működhessenek, azaz a Zenei Gyűjtemény minden használója megszerezhesse a számára szükséges információt, valamint inspiráló és alkotó közösségre leljen a Központi Könyvtár nyolcadik emeletén.